

**ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО;
ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО**

УДК 349.6

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.1.5>

ТЮРЯ Ю.І.

**ПРАВОВИЙ ВИМІР МЕХАНІЗМУ NET BILLING:
ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКЛИКИ**

**LEGAL DIMENSION OF THE NET BILLING MECHANISM:
WAYS OF IMPLEMENTATION AND CHALLENGES**

У відповідь на екологічні виклики та забезпечення сталості нагальним є розробка та впровадження ефективних «зелених» інструментів та стратегій, спрямованих на зниження викидів парникових газів, підвищення рівня енергоефективності, використання відновлювальних джерел енергії тощо. Впровадження зеленої трансформації, що включає перехід від традиційних, забруднюючих джерел енергії до чистих та відновлюваних джерел, стає перспективним напрямком у запобіганні екологічної кризи.

У статті розглянуто актуальну тему впровадження механізму Net Billing в енергетичному секторі та його вплив на розвиток альтернативних джерел енергії. Зауважено, що однією з передумов переходу до «зеленої» енергетики стала необхідність реалізувати процес децентралізації енергетичного сектору України задля відновлення країни після війни та з урахуванням принципів Європейського зеленого курсу.

Проаналізовано основні аспекти змін у законодавстві, спрямовані на підтримку генерування електроенергії споживачами. Висвітлено ключові переваги та можливі виклики впровадження механізму, зокрема поетапне зменшення «зеленого» тарифу, визначення гранично дозволених до відпуску в мережу електричної потужності для активних споживачів через самовиробництво, ліцензування господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, передачею, розподілом електричної енергії, а також функціонуванням малих систем розподілу, постачанням електроенергії споживачам, зберіганням енергії та агрегацією. Зауважено, що стратегія розподіленої генерації сприяє сталому розвитку енергетичної системи та зростанню використання «зеленої» енергії. З метою стимулювання споживачів до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики запропоновано реалізувати конкретні заходи.

Підкреслено важливість активної участі місцевих громад у сприянні зростанню використання відновлювальних джерел енергії шляхом самовиробництва. Наголошено, що використання відновлюваних джерел енергії у контексті малої розподіленої генерації електроенергії може гарантувати стаке енергетичне постачання та сприяти енергетичній незалежності держави.

Ключові слова: «зелені» інструменти, відновлювальна енергетика, децентралізація енергетики, «зелений» тариф, механізм Net Billing, мала розподілена генерація.

In response to environmental challenges and the pursuit of sustainability, the development and implementation of effective «green» tools and strategies aimed at reducing greenhouse gas emissions, increasing energy efficiency, and utilizing renewable energy sources are urgently needed. The implementation of green transformation, which involves transitioning from traditional, polluting energy sources to clean and renewable sources, emerges as a promising direction in addressing the environmental crisis.

The article explores the topical subject of implementing the Net Billing mechanism in the energy sector and its impact on the development of alternative energy sources. It is noted that one of the prerequisites for transitioning to "green" energy has been the necessity to carry out the process of decentralization of Ukraine's energy sector, aimed at the country's recovery post-war, while taking into account the principles of the European Green Deal.

The main aspects of legislative changes aimed at supporting consumer-generated electricity generation are analyzed. Key advantages and potential challenges of implementing the mechanism, including the gradual reduction of the "green" tariff, defining the permissible electricity capacity for active consumers through self-generation, licensing economic activities related to production, transmission, distribution of electric energy, as well as the operation of small distribution systems, supplying electricity to consumers, energy storage, and aggregation, are highlighted. It is noted that the strategy of distributed generation contributes to the sustainable development of the energy system and the increased utilization of «green» energy. To incentivize consumers to install renewable energy facilities, specific measures are proposed.

The importance of active involvement of local communities in promoting the growth of renewable energy utilization through self-generation is underscored. It is emphasized that the use of renewable energy sources in the context of small distributed electricity generation can ensure stable energy supply and contribute to the energy independence of the state.

Key words: «green» instruments, renewable energy, energy decentralization, «green» tariff, Net Billing mechanism, small distributed generation.

Постановка проблеми. Сьогодні людство стикається з невідкладними екологічними викликами, які потребують термінових заходів для зниження викидів шкідливих речовин, збереження природних ресурсів та реалізації енергоефективних і сталих «зелених» рішень. Ще в 1997 році, світ визнавши небезпеку екологічної кризи, прийняв Кіотський протокол, що встановив зобов'язання для розвинених країн знизити викиди парникових газів на певний процент порівняно з рівнем 1990 року. Пізніше, у 2015 році, на Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату була укладена Паризька угода, яка встановила всесвітню мету з обмеження глобального потепління на рівні нижче 2 градусів Цельсія вище доіндустріального рівня. Цим історичним документом також передбачено, що кожна країна-учасниця повинна внести свій власний внесок у боротьбу зі зміною клімату. Обидві ці міжнародні угоди покликані активізувати спільні зусилля країн з метою забезпечення сталості навколишнього середовища та підвищення добробуту людства.

Зважаючи на глобальний масштаб екологічних проблем, неминучим стає необхідність розробки та активного впровадження ефективних «зелених» інструментів та стратегій, спрямованих на результативне зниження викидів парникових газів, підвищення рівня енергоефективності, популяризацію використання відновлювальних джерел енергії та інші екологічно спрямовані ініціативи.

Стан дослідження. Попри зростаючий інтерес науковців різних галузей, таких як Г.Д. Джумагельдієва, Я.В. Журавель, О.А. Зінченко, С.С. Апальков, Н.А. Литвин, О.С. Яра, Д.В. Молдованов та інших, до питання стимулювання альтернативної енергетики, із залученням нових механізмів, ця тема залишається актуальною та потребує подальшого наукового аналізу.

Метою статті є розкриття сутності механізму «Net Billing», аналіз потенційних переваг та викликів його впровадження для учасників енергетичного ринку та споживачів, а також визначення ролі цього механізму у стимулюванні сталого розвитку та використанні відновлювальних джерел енергії.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових інструментів подолання екологічних проблем є здійснення зеленої трансформації, яка включає впровадження інноваційних екологічних технологій, підвищення енергоефективності та споживання альтернативних джерел енергії, серед іншого. Перехід від використання традиційних, забруднюючих енергетичних джерел, таких як вугілля та нафта, до чистих та відновлюваних джерел є важливим етапом у вирішенні екологічних викликів та забезпеченні сталого розвитку, оскільки такі джерела енергії менш негативно впливають на навколишнє середовище та характеризуються зменшеним викидом парникових газів. Водночас підтримка розвитку відновлювальної енергетики є ключовою складовою

державної стратегії України в електроенергетичній сфері. Це не лише засіб сприяння енергетичній безпеці країни, але й реалізація національних зусиль щодо спільної екологічної агенди з ЄС, в рамках його «European Green Deal» (Європейська зелена угода).

Енергетична стратегія України на період до 2050 року визначає основну місію як створення сприятливих умов для сталого розвитку національної економіки шляхом забезпечення доступу до надійних, стійких та сучасних джерел енергії. У планах України до 2050 року здійснити перехід енергетичного сектору до максимальної близькості з кліматичною нейтральністю. Це означає забезпечення наявності чистої енергії, подолання енергетичної нерівності, створення інноваційної та децентралізованої енергосистеми, а також встановлення стабільно функціонуючих національних енергетичних ринків та їх інтеграцію на міжнародному рівні [1].

З метою створення прогнозованих умов задля розширення галузі енергетики в Україні та відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», Державне агентство з енергоефективності розробило проєкт Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики до 2030 року. Цей документ визначає не лише стратегічні цілі зростання галузі до 2030 року, а також містить заходи, спрямовані на забезпечення збалансованого розвитку відновлюваної електроенергетики, теплоенергетики та використання відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ) в транспорті. Проєкт передбачає збільшення частки енергії з ВДЕ у валовому кінцевому енергоспоживанні у 3 рази – з 9% у 2020 році до 27% у 2030 році, зокрема у секторах: електроенергетики – збільшення частки енергії з ВДЕ у 2 рази – з 14% до 25%; опалення та охолодження – зростання частки енергії з ВДЕ у 4 рази – з 9% до рівня 35%; збільшення частки енергії з відновлюваних джерел у споживанні транспортним сектором у 5 разів – з 3% до рівня 14% [2].

У 2021 році, в рамках Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року, був розроблений проєкт Концепції Державної цільової економічної програми щодо енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки (далі – Програма). Головною метою Програми є створення сприятливих умов для зростання енергоефективності національної економіки, зокрема, шляхом зменшення використання енергоресурсів та забезпечення енергетичної незалежності завдяки застосуванню місцевих джерел енергії, отриманих з відновлюваних джерел. Розробка Програми стала можливою завдяки передумовам, які створило планування введення в ЄС фіскального механізму регулювання імпорту вуглецевмісних товарів (відомого як carbon border adjustment mechanism), що здійснюється в рамках ініціативи «European Green Deal». Отже, найбільше важливою наразі стає необхідність підвищення енергоефективності вітчизняних підприємств, особливо в контексті обмеження викидів двоокси вуглецю. Програмою також визначено комплекс заходів для розв'язання екологічних проблем сьогодення, зокрема підтримка та стимулювання населення до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики для опалення та гарячого водопостачання шляхом часткового відшкодування вартості кредиту на придбання та встановлення відповідного обладнання (сонячні колектори, теплові насоси тощо) та інші ініціативи [3]. Результатом виконання Програми повинно стати зменшення використання природного газу через впровадження механізму, що сприятиме стимулюванню населення впроваджувати енергоефективні заходи.

Нині, досягнення кліматичної нейтральності є однією з амбітних цілей Європейського Союзу. З огляду на це, ключовим завданням для України виступає декарбонізація задля забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності власної економіки. У цьому контексті, важливим є втілення деяких положень Директиви (ЄС) 2018/2021 «Про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел», зокрема особливо актуальним є стимулювання використання відновлюваної енергії в секторі опалення та охолодження. Кожна держава-член повинна докласти зусиль для збільшення відсотка відновлюваної енергії у цьому секторі приблизно на 1,3 відсотка щороку, що відображає середньорічний показник, розрахований для періодів з 2021 до 2025 року [4].

Зараз українська енергетична система має централізовану структуру, що призводить до її вразливості. В результаті масованих ракетних ударів по енергетичних об'єктах, сектор енергетики в Україні знаходиться у складному стані. Приблизно половина об'єктів, які виробляють електроенергію, в країні наразі недієздатні через руйнування або окупацію, внаслідок чого усі споживачі цієї зими відчули значний дискомфорт через відключення електроенергії. Водночас якби організації, підприємства та домогосподарства мали власні альтернативні джерела енергії, відключення було б менш відчутним для всіх споживачів електроенергії. Тому у своєму виступі

від 28 грудня 2022 року, Президент України висловив намір здійснити процес децентралізації енергетики з акцентом на використання ВДЕ. Стратегія «зеленої» енергетики повинна стати неодмінною складовою післяконфліктного відновлення [5].

Таким чином, стратегія відновлення України має передбачати «зелену» реставрацію на засадах сталого розвитку з урахуванням принципів Європейського зеленого курсу, гарантуючи виконання Копенгагенських критеріїв задля успішної інтеграції нашої країни до європейського співтовариства. Відтак, важливо визначити напрями «зеленої» модернізації та проаналізувати можливості розширення ініціатив Європейського зеленого курсу в рамках використання ВДЕ, щоб впроваджувати їх у національні стратегії відновлення.

Одним з інструментів, який Європа використовує для реалізації свого зеленого курсу, є механізм підтримки, відомий як «система чистого обліку». Він допомагає домогосподарствам та підприємствам заощаджувати гроші на рахунках за електроенергію, сприяючи розвитку ВДЕ та зменшуючи залежність Європи від імпоротної енергії. Більш ніж 70 країн вже використовують такий підхід, який реалізується у двох різних варіантах: Net Metering (чистий облік) та Net Billing (чистий продаж). Основна ідея цих механізмів полягає в тому, що користувачі, які виробляють електроенергію за допомогою відновлювальних джерел, таких як сонячні панелі чи вітрові турбіни, можуть під'єднати свої системи до мережі електропостачання. Коли вони виробляють більше енергії, ніж споживають, надлишок енергії може бути відправлений до електричної мережі. У зворотному випадку, коли споживана електроенергія перевищує вироблену, вони можуть забрати електроенергію з мережі. Основними розбіжностями є те, що підходить Net Metering і Net Billing відрізняються у способі взаємодії з електроенергією та фінансами. В рамках Net Metering відбувається взаємозалік електроенергії в одиницях енергії (кВт-год), тоді як у випадку Net Billing використовується автоматизована система фінансових розрахунків. Іншими словами, виробнику «зеленої» енергії відшкодовують кошти замість кіловат-годин. Важливо підкреслити, що ці фінансові відшкодування накопичуються на балансі власника сонячної або вітрової станції, і в разі, якщо генерація енергії не покриває власні потреби, він може використовувати накопичені кошти для придбання електроенергії з енергосистеми. Головна перевага Net Billing це відсутність додаткового субсидіювання на ринку, оскільки всі розрахунки за електроенергію відбуваються «живими» грошима. Вищезгадана гнучкість обліку надає можливість домогосподарствам використовувати сонячну енергію для виробництва тепла та гарячої води. Цей підхід стає економічно вигідним, особливо коли застосовуються теплові насоси: у споживача є можливість виробляти електроенергію влітку і використовувати її ефективно для опалення взимку.

Варто зазначити, що вже у 2008 році законодавством України «Про електроенергетику» було вперше введено поняття «зелений» тариф як спеціальний режим закупівлі електричної енергії, яка виробляється на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (за винятком доменного та коксового газу, а у разі гідроенергії – тільки на малих гідроелектростанціях) [6]. З плином років цей термін отримав розширене тлумачення, згідно з яким це «спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями)» [7]. Відповідно завдяки впровадженню державою правових, організаційних та економічних стимулів, зокрема введенню моделі фіксованого «зеленого» тарифу, протягом останніх років в Україні відбувається вражаюче зростання кількості генеруючих установок, що належать до приватних домогосподарств і перетворюють сонячне випромінювання на електричну енергію. Так, у 2019 році Україна увійшла в ТОП-10 країн світу за швидкістю розвитку відновлюваної енергетики, а у 2020 році вже в ТОП-5 європейських націй за темпами росту сонячної енергетики. Не менш вражаючим було досягнення України у 2019 році, коли в рейтингу Climatescope від Bloomberg New Energy Finance (Bloomberg NEF) наша країна посіла почесне восьме місце (піднявшись з 63-го серед 104 країн світу) за інвестиційною привабливістю для розвитку джерел енергії з низьким викидом вуглецю та будівництва «зеленої» економіки [8].

Попри перші позитивні результати застосування «зеленого» тарифу та стимулювання інвестицій у цей сектор, з часом виявилися деякі недоліки цієї моделі. Зокрема, наявність заборгованостей та зростаючого субсидіювання стала проблемою, оскільки стрімке зростання кількості генеруючих установок приватних домогосподарств за такої моделі призвело до збільшення витрат, необхідних на компенсацію різниці, що покриває держава. Крім того, відсутність належних

стимулів для споживачів ВДЕ задовольняти свої власні енергетичні потреби створило певні виклики щодо ефективного використання виробленої енергії. Суттєва різниця між розміром «зеленого» тарифу та ринковою ціною спонукала власників електростанцій до максимізації відпуску дорогої електроенергії у мережу з метою отримання прибутку. На сучасному етапі ми стикаємось зі значними недоплатами за «зеленим» тарифом (прогнозується, що ця сума зросте до чотирьох мільярдів гривень до 2023 року) [9].

Наразі є першочергова потреба у реформуванні підходів до підтримки ВДЕ в Україні з урахуванням накопичених недоліків та проблем. Саме тому для забезпечення ефективної та урівноваженої підтримки мають впроваджуватися альтернативні механізми, такі як Net Billing та Net Metering, що дозволяють більш гнучко збалансувати споживання та виробництво електроенергії, уніфікуючи облік згенерованої електроенергії з ВДЕ для відпуску «у мережу». Одночасно застосування цих механізмів допоможе створити стимули для власників ВДЕ використовувати вироблену енергію не тільки для продажу, а й для власних потреб, зменшуючи залежність від традиційних джерел енергії.

З метою належного регулювання процесу впровадження та забезпечення оптимальних умов для власників сонячних та вітрових електростанцій, Міністерство енергетики України розробило законопроект під номером 9011-д, який був прийнятий 30 червня 2023 року та отримав номер 3220-IX. Цей законопроект передбачав внесення змін до деяких законів України з метою поліпшення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії генеруючими установками споживачів. Водночас розробники проєкту врахували думку Координаційної групи при Енергетичному Співтоваристві ECDSO-E щодо застосування механізму Net Metering, який може негативно впливати на інших споживачів та призводити до викривлення конкуренції на ринку електричної енергії. Зокрема, Рада європейських енергетичних регуляторів (CEER) рекомендує уникати застосування схеми Net Metering, оскільки можливий ризик неплатоспроможності енергетичної системи, що стає неофіційним безкоштовним сховищем для зберігання електроенергії. Пропонується впровадження системи Net Billing (механізм самовиробництва), який передбачає проведення фінансових взаєморозрахунків між електропостачальником та споживачем, включаючи приватні домогосподарства та інші енергетичні споживачі. Відповідно це має забезпечити проведення розрахунків в грошовій формі та допоможе уникнути можливого надмірного субсидювання [10].

Також, згідно вже з прийнятим Законом № 3220-IX, споживачам, які встановили генеруючі установки для виробництва електроенергії з альтернативних джерел, надається можливість використовувати отриману енергію на своєму власному об'єкті, навіть у випадку, коли сама установка знаходиться в іншому місці. Однак важливо, щоб така установка була приєднана до електричних мереж того ж оператора розподілу, який обслуговує цього споживача, і розташована на території, де діє відповідний постачальник універсальних послуг. Крім того, Закон встановлює конкретні умови дії механізму самовиробництва, визначає категорії споживачів, яким надається така можливість, та надає пояснення до термінів, зокрема «механізм самоспоживання», «активний споживач» та інші [11].

Додатково Законом передбачено правове регулювання гарантій походження електричної енергії, виробленої з ВДЕ. Сутність гарантії полягає у підтвердженні обсягу електричної енергії, яка відпущена до мережі або вироблена та використана для власного споживання. Така гарантія видається на обсяг 1 МВт/год. До речі, можливість передачі права власності на гарантію відокремлено від самої електроенергії, а обіг гарантій можливо здійснювати незалежно від обсягу згенерованої електроенергії, і цей процес може тривати протягом 12 місяців з дня виробництва відповідного обсягу енергії, на який була видана гарантія [11]. Такий підхід до системи гарантій походження спроможний стати ключовим стимулом для сприяння експорту «зеленої» енергії з України, а також підсилити розвиток внутрішнього тренду щодо використання енергії, отриманої з альтернативних джерел. Спільно з цим, згаданий механізм є необхідним інструментом для впровадження в Україні вимог Директиви (ЄС) 2018/2021.

Паралельно, Законом в Україні впроваджується новий механізм для підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел – механізм ринкової премії, в рамках якого Гарантований Покупець компенсує суб'єктам господарювання, що мають право на «зелений» тариф, а також тим, які здобули підтримку після проведення аукціону, різницю між розміром «зеленого» тарифу або аукціонною ціною та розрахунковою ціною за електричну енергію. Подібна модель відома як Feed-in-Premium або контракти на різницю та також передбачена Директивою (ЄС) 2018/2021.

Новий Закон не припиняє дію «зеленого» тарифу, який залишається активним до 2030 року відповідно до законодавства. В той же час, буде паралельно діяти механізм Net Billing. Однак, головна відмінність між ними полягає в тому, що «зелений» тариф може існувати лише за умови отримання субсидій з бюджету. Водночас згідно з Законом планується поетапне зниження «зеленого» тарифу для домогосподарств, розпочинаючи з 2024 року, на 10%. Відповідно, з кожним роком виробники відновлюваної енергії зможуть отримувати меншу компенсацію за свою вироблену електроенергію. Впровадження такої ініціативи спрямоване на те, щоб зробити модель «зеленого» тарифу більш економічно ефективною та стимулювати розвиток та перехід «активних споживачів» до використання механізму Net Billing.

Супутньо, при внесенні змін до закону «Про альтернативні джерела енергії», законодавець встановив низку специфічних обмежень стосовно обсягу електроенергії, що допускається вводити до мережі, з метою впливу на привабливість механізму Net Billing. Зокрема, у статті 9⁶ передбачено, що дозволена до відпуску в мережу електрична потужність активного споживача за механізмом самовиробництва не може перевищувати 50% від приєднаної потужності споживача. Разом з цим, «одночасне укладення договору купівлі-продажу за «зеленим» тарифом і договору купівлі-продажу електричної енергії для самовиробництва на одну і ту саму генеруючу установку активного споживача забороняється» [7].

Одним із позитивних моментів законодавчих змін є те, що активними споживачами можуть бути не лише домогосподарства, а й комунальні заклади (школи, лікарні тощо) та підприємства. Головна вимога полягає не лише у здійсненні покупки електроенергії, але й в активному її виробництві.

З урахуванням розглянутих змін можна стверджувати, що оновлений закон «Про альтернативні джерела енергії» включає ряд обмежень та можливостей, спрямованих на поетапний перехід від системи «зеленого» тарифу до механізму Net Billing, маючи на меті зробити останній більш доступним та привабливим для різних класів споживачів, що допоможе їм активно займатися генерацією електроенергії.

Синхронно з внесенням змін до закону «Про ринок електричної енергії», передбачено процедуру ліцензування господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, передачею, розподілом електричної енергії, функціонуванням малих систем розподілу, постачанням електричної енергії споживачам, зберіганням енергії та агрегацією. Зауважимо, що з метою покриття власних потреб у споживанні енергії споживач має право встановлювати генеруючі установки для виробництва електричної енергії без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва енергії [12].

Для успішного впровадження механізму Net Billing необхідно вжити не лише заходів щодо прийняття відповідного законодавства, а й передбачити на державному рівні різні стимулюючі механізми. Оновленим законом «Про альтернативні джерела енергії» передбачено, що фінансування державної цільової економічної програми стимулювання розвитку малої розподіленої генерації з ВДЕ може здійснюватися через кошти державного та місцевих бюджетів, залучення фінансових ресурсів від міжнародних фінансових та донорських організацій у вигляді кредитів та грантів, випуску «зелених» облігацій, а також з інших джерел [7]. Проте, на нашу думку, лібералізація тарифів на електроенергію або зниження вартості встановлення сонячних панелей та систем для зберігання енергії в цьому контексті можуть виявитися більш результативними заходами.

Висновки. Підсумовуючи викладене, важливо відзначити, що децентралізація енергетичної системи є визначною складовою для забезпечення життєздатності та подальшого розвитку української енергетики в умовах війни та післяконфліктного періоду. Стратегія розподіленої генерації, коли споживачі максимально наближені до джерела енергії, відіграє важливу роль у цьому процесі. В якості таких джерел можуть та повинні виступати малі «зелені» електростанції. Вони є найбільш економічно вигідними з точки зору собівартості виробництва електроенергії, а також не вимагають пального, яке стає дедалі більш дефіцитним ресурсом для нашої країни.

Сьогодні державі доводиться нести певне фінансове навантаження через застосування «зеленого» тарифу, що потребує перегляду цієї моделі та запровадження інших альтернативних механізмів, на кшталт Net Billing. Проте з метою спонукання споживачів до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики необхідним є запровадження на державному рівні певних стимулюючих механізмів. Передусім результативними заходами в даному контексті можуть бути зниження витрат на встановлення енергообладнання для генерації та зберігання енергії або реформування тарифів на електроенергію.

Впровадження на рівні законодавства певних обмежень, включаючи дозволений обсяг електричної потужності до відпуску в мережу для активних споживачів, поетапне зниження «зеленого» тарифу для домогосподарств та ліцензування господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, передачею та розподілом електричної енергії, можуть стати ефективними інструментами для стимулювання самовиробництва електроенергії.

З урахуванням розвитку децентралізації влади, насамперед необхідно до проєктів «зеленої» розбудови та стимулювання самовиробництва електроенергії з альтернативних джерел залучати місцеві громади. Оскільки відновлювальні процеси безпосередньо впливають на розвиток місцевих спільнот, важливо в цих процесах активізувати роль місцевого самоврядування, яке має можливість та ресурси здійснювати ефективне регулювання «зелених» ініціатив на місцевому рівні.

Європейський зелений курс не лише відкриває для України нові можливості щодо відновлення, але й гармонізується з національними економічними інтересами країни. Розвиток малої розподіленої генерації електроенергії з використанням відновлюваних джерел стане стимулом для зростання частки екологічно чистої електроенергії в енергоміксі, забезпечуючи надійне енергопостачання та створюючи підґрунтя для сталого розвитку нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Енергетична стратегія: Міністерство енергетики України. URL: <https://mev.gov.ua/reforma/enerhetychna-stratehiya>
2. Держенергоефективності розроблено проєкт Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року: Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhenergoefektivnosti-rozrobleno-proekt-nacionalnogo-planu-dij-z-rozvitku-vidnovlyuvanoi-energetiki-na-period-do-2030-roku>
3. Концепція Державної цільової економічної програми з енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки. URL: https://saec.gov.ua/sites/default/files/11_12_2020_Concept_EEPROGRAM.pdf
4. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/2001 від 11 грудня 2018 року про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел (нова редакція): Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_039-18
5. Вступ Президента зі щорічним Посланням до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України»: Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-zi-shorichnim-poslanniam-do-verhovnoyi-rad-80113>
6. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 № 575/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/575/97-%D0%B2%D1%80>
7. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/555-15>
8. Сектор відновлюваної енергетики України до, під час та після війни / за редакцією Володимира Омельченка: Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sector-vidnovlyuvanoi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny>
9. Net billing – підтримка відновлюваної енергетики після «зеленого» тарифу: Коростенська міська рада. URL: <https://korosten-rada.gov.ua/net-billing-pidtrymka-vidnovlyuvanoi-energetyky-pislya-zelenogo-taryfu/>
10. Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії генеруючими установками споживачів» / Міністерство енергетики України. URL: <https://mev.gov.ua/rehulyatornyy-akt/pro-vnesennya-zmin-do-deyakykh-zakoniv-ukrayiny-shchodo-udoskonallyennya-umov>
11. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України: Закон України від 30.06.2023 № 3220-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3220-20>
12. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2019-19>